CZU: 378:37.013+796:159.9
https://doi.org/10.52449/fcscf26.06

[1]ORCID ID: http://orcid.org/0000-0011-3015-5X50
e-mail: ioncarp651@yahoo.com

[2]ORCID ID: https://orcid.org/0009-0007-9256-3650
e-mail: gheorghiu.ivan2023@gmail.com

REPERE ACMEOLOGICE PRIVIND FORMAREA SPECIALISTULUI DIN DOMENIUL STIINȚELOR SPORTULUI

[1]Carp Ivan, [2]Gheorghiu Ivan

Abstract: *The development of contemporary sport requires highly qualified specialists capable of effectively organizing and managing the sports training process according to modern scientific and methodological standards. In this context, the professional training of specialists in sports sciences represents a key factor for achieving high performance in sport. The study substantiates the acmeological benchmarks for the formation of specialists in the field of sports sciences, based on the analysis of specialized literature and normative documents regulating professional training, including the National Qualifications Framework. The results emphasize the importance of developing professional, managerial, psycho-pedagogical and analytical competences necessary for the effective organization and monitoring of the training process. The integration of acmeological principles contributes to optimizing professional training and increasing the efficiency and performance of sports activity.*

Keywords: *acmeology, sports sciences, professional training, sports coach education, professional competencies, sports training process.*

Actualitatea problemei abordate. În contextul dezvoltării contemporane a sportului de performanță, crește semnificativ importanța formării specialiștilor capabili să organizeze, să planifice și să dirijeze eficient procesul de pregătire sportivă. Transformările accelerate ale sportului modern, determinate de intensificarea competiției sportive, de progresul tehnologiilor de antrenament și de creșterea exigențelor privind performanța sportivă, impun cerințe sporite față de nivelul de competență profesională al specialiștilor din domeniul științelor sportului. În aceste condiții, pregătirea profesională a antrenorilor și a altor specialiști din domeniul culturii fizice și sportului devine un factor determinant în

obținerea performanței sportive și în asigurarea eficienței procesului de pregătire [1, 3, 5, 8].

Literatura de specialitate evidențiază faptul că performanța sportivă reprezintă rezultatul interacțiunii dintre multiple componente ale pregătirii sportive, precum pregătirea fizică, tehnico-tactică, psihologică, metodologică și teoretică. Integrarea acestor componente într-un sistem coerent de instruire și antrenament presupune existența unor specialiști cu un nivel înalt de pregătire profesională, capabili să proiecteze și să implementeze programe eficiente de pregătire sportivă, adaptate particularităților fiecărei discipline sportive și nivelului de performanță al sportivilor [2, 6, 9, 10].

În Republica Moldova, formarea specialiștilor în domeniul științelor sportului este realizată în conformitate cu *Cadrul Național al Calificărilor*, care stabilește standardele de calificare pentru programele de studii superioare din domeniul sportului. Aceste standarde definesc competențele profesionale, generale și transversale pe care trebuie să le dobândească absolvenții programelor de studii și constituie baza dezvoltării competențelor necesare organizării, planificării și monitorizării procesului de antrenament sportiv. Astfel, la nivelul ciclului I – studii superioare de licență (nivelul 6 CNC), formarea profesională este orientată spre dezvoltarea competențelor de organizare și desfășurare a activităților sportive, de elaborare a programelor de pregătire și de evaluare a performanței sportivilor. În cadrul ciclului II – studii superioare de master (nivelul 7 CNC), accentul este pus pe dezvoltarea competențelor de cercetare, management și inovare în domeniul sportului, precum și pe capacitatea de analiză și optimizare a procesului de pregătire sportivă [4, 5].

Activitatea antrenorului modern depășește cadrul transmiterii tehnicii sportive și implică integrarea unor competențe complexe de planificare, management, analiză a performanței, utilizare a tehnologiilor informaționale și gestionare a factorilor psihologici ai performanței sportive. În aceste condiții, pregătirea specialistului trebuie orientată spre dezvoltarea unui sistem integrat de competențe profesionale, manageriale și psihopedagogice, capabile să asigure eficiența procesului de antrenament și adaptarea acestuia la cerințele sportului contemporan.

Din perspectivă științifică, una dintre direcțiile moderne de cercetare privind formarea profesională a specialiștilor o constituie *abordarea acmeologică*, care analizează dezvoltarea profesională a individului din perspectiva atingerii nivelului maxim de performanță în activitatea profesională. În domeniul științelor sportului, această abordare permite identificarea factorilor care contribuie la dezvoltarea competențelor profesionale ale specialistului și la optimizarea procesului de pregătire sportivă [7, 9].

Prin urmare, actualitatea cercetării este determinată de necesitatea fundamentării științifice a reperelor acmeologice privind formarea specialistului în domeniul științelor sportului, în vederea dezvoltării competențelor profesionale necesare organizării și dirijării eficiente a procesului de pregătire sportivă, precum și a adaptării sistemului de formare profesională la cerințele actuale ale sportului de performanță.

Scopul cercetării constă în argumentarea reperelor acmeologice și elaborarea modelului conceptual, care evidențiază principalele dimensiuni competențiale ale pregătirii profesionale a specialistului în domeniul științelor sportului.

Obiectivele cercetării rezidă în:

1. Analiza literaturii de specialitate și a cadrului normativ privind formarea specialiștilor în domeniul științelor sportului.
2. Determinarea și argumentarea competențelor necesare formării profesionale a specialistului în domeniul sportului în raport cu cerințele actuale ale activității sportive;
3. Elaborarea modelului conceptual și argumentarea reperelor acmeologice privind dezvoltarea profesională a specialistului în domeniul științelor sportului.

Analiza rezultatelor și discuții. Rezultatele analizei cadrului normativ privind formarea profesională în domeniul științelor sportului și ale cerințelor actuale ale activității sportive evidențiază necesitatea dezvoltării unui model integrat al competențelor specialistului. Activitatea specialistului în domeniul sportului se caracterizează printr-un grad ridicat de complexitate, determinat de diversitatea sarcinilor profesionale, de responsabilitatea organizării procesului de pregătire sportivă și de necesitatea utilizării unor abordări metodologice și tehnologice moderne.

În aceste condiții, formarea profesională a specialistului trebuie orientată spre dezvoltarea unui sistem integrat de competențe care să permită organizarea, planificarea și monitorizarea eficientă a procesului de pregătire sportivă. În baza analizei literaturii de specialitate și a documentelor normative, poate fi conturat un model conceptual al competențelor specialistului în domeniul științelor sportului, prezentat în Figura 1.

Modelul conceptual prezentat în figura 1 evidențiază principalele dimensiuni competențiale care definesc profilul profesional al specialistului în domeniul științelor sportului. Structura modelului a fost elaborată în baza analizei cadrului normativ de formare profesională, a cerințelor actuale ale activității sportive și a abordărilor teoretice din domeniul pedagogiei sportului și al metodologiei antrenamentului sportiv. Modelul reflectă caracterul integrat al pregătirii specialistului și evidențiază interdependența dintre diferitele categorii de

competențe necesare organizării și desfășurării eficiente a procesului de pregătire sportivă.

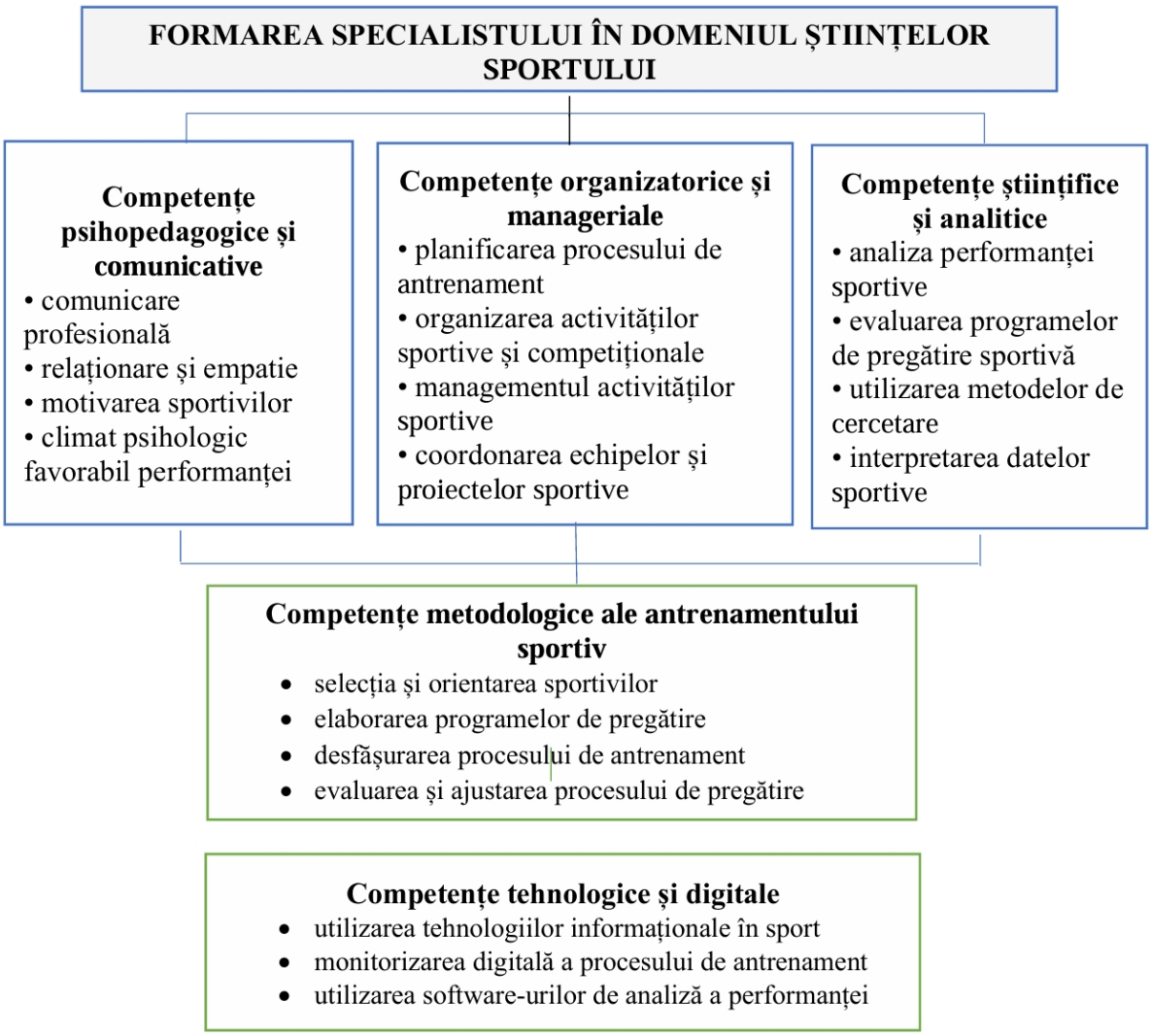

Fig. 1. Model conceptual acmeologic al formării specialistului în domeniul științelor sportului

În structura modelului sunt integrate mai multe categorii de competențe interdependente, care reflectă complexitatea activității profesionale în domeniul sportului și rolul multidimensional al specialistului în organizarea și dirijarea procesului de pregătire sportivă. Interacțiunea dintre aceste categorii competențiale asigură realizarea eficientă a obiectivelor procesului de antrenament și adaptarea acestuia la cerințele sportului contemporan.

Competențele metodologice ale antrenamentului sportiv constituie fundamentul activității specialistului și reprezintă nucleul modelului

competențial. Acestea includ capacitatea de selecție și orientare a sportivilor, elaborarea programelor de pregătire, planificarea și organizarea procesului de antrenament, precum și evaluarea și optimizarea pregătirii sportive în funcție de particularitățile disciplinei sportive și de nivelul de performanță al sportivilor. Prin intermediul acestor competențe, specialistul aplică principiile și metodele antrenamentului sportiv, asigurând eficiența și continuitatea procesului de pregătire.

Competențele manageriale reflectă capacitatea specialistului de a organiza și coordona activitățile sportive, de a planifica și gestiona procesul de pregătire, precum și de a administra resursele materiale și umane implicate în desfășurarea activităților sportive. În condițiile actuale ale dezvoltării sportului, aceste competențe contribuie la optimizarea organizării activităților sportive și la creșterea eficienței procesului de pregătire.

În același timp, competențele psihopedagogice au un rol esențial în realizarea relației dintre antrenor și sportiv și în crearea unui climat educațional favorabil performanței sportive. Acestea includ capacitatea specialistului de a realiza o comunicare profesională eficientă, de a motiva sportivii și de a gestiona climatul psihologic al activității sportive. Dezvoltarea acestor competențe contribuie la consolidarea relațiilor constructive dintre antrenor și sportiv și la menținerea motivației sportivilor pentru activitatea competițională.

De asemenea, modelul evidențiază importanța competențelor analitice și de cercetare, care permit specialistului să analizeze și să interpreteze datele sportive, să evalueze eficiența programelor de pregătire și să utilizeze metode științifice în procesul de monitorizare și optimizare a pregătirii sportive. Utilizarea metodelor moderne de evaluare și a tehnologiilor informaționale contribuie la fundamentarea științifică a procesului de antrenament și la creșterea eficienței pregătirii sportive.

Prin urmare, modelul conceptual propus evidențiază caracterul integrat al competențelor specialistului în domeniul științelor sportului și subliniază necesitatea dezvoltării armonioase a dimensiunilor metodologice, manageriale, psihopedagogice și analitice ale pregătirii profesionale. Integrarea acestor competențe contribuie la formarea unui specialist capabil să organizeze, să planifice și să dirijeze eficient procesul de pregătire sportivă, în concordanță cu cerințele sportului contemporan și cu standardele profesionale din domeniul științelor sportului.

Concluzii și perspective

1. Analiza literaturii de specialitate și a cadrului normativ din domeniul științelor sportului a evidențiat faptul că eficiența activităților sportive și nivelul performanței sportive depind în mod direct de calitatea formării profesionale a specialiștilor care organizează și dirijează procesul de pregătire sportivă.

2. Formarea specialistului în domeniul științelor sportului presupune dezvoltarea unui sistem integrat de competențe profesionale, manageriale, psihopedagogice și analitice, care să permită proiectarea, organizarea și monitorizarea eficientă a procesului de antrenament sportiv în conformitate cu cerințele sportului contemporan.

3. Standardele de calificare stabilite în cadrul Cadrului Național al Calificărilor constituie baza normativă a formării profesionale a specialiștilor în domeniul sportului, definind competențele necesare desfășurării activităților de antrenament, management sportiv și cercetare științifică.

4. Abordarea acmeologică a procesului de formare profesională contribuie la dezvoltarea nivelului superior de profesionalizare a specialistului, prin valorificarea integrată a potențialului intelectual, metodologic și psihopedagogic al acestuia și prin orientarea procesului de formare spre atingerea performanței profesionale maxime.

5. Integrarea reperelor acmeologice în procesul de formare profesională a specialiștilor din domeniul științelor sportului poate contribui la optimizarea sistemului de pregătire sportivă, la dezvoltarea competențelor profesionale ale specialiștilor și la creșterea nivelului performanței sportive.

Bibliografia

1. BOMPA, T.O.; HAFF, G.G. Periodization: Theory and Methodology of Training. Champaign: Human Kinetics, 2009. 411 p.

2. CARP, I.; GHEORGHIU, I. Evaluation of the Professional Competences of the Specialists in the Field of Physical Education and Sport. In: *Actualities and Perspectives of Physical Education and Sport Sciences*: Proceedings of the International Scientific Conference. Bucharest, 2020, p. 84-89.

3. HARRE, D. Principles of Sports Training: Introduction to the Theory and Methods of Training. Berlin: Sportverlag, 1982. 263 p.

4. *Standard de calificare: Licențiat în Științe ale sportului, nivelul 6 CNC*. Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova. Chișinău, 2025. 41 p.

5. *Standard de calificare: Master în Științe ale sportului, nivelul 7 CNC.* Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova. Chișinău, 2024. 52 p.

6. ZATSIORSKY, V.M.; KRAEMER, W.J. Science and Practice of Strength Training. Champaign: Human Kinetics, 2006. 254 p.

7. ВЕРХОШАНСКИЙ, Ю.В. Основы специальной силовой подготовки в спорте. Москва: Советский спорт, 2013. 216 с.

8. МАТВЕЕВ, Л.П. Теория и методика физической культуры. Москва: Физкультура и спорт, 2021. 520 с.

9. ОЗОЛИН, Н.Г. Современная система спортивной тренировки. Москва, 2017. 480 с.

10. ПЛАТОНОВ, В.Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и её практические приложения. Киев: Олимпийская литература, 2015. 752 с.